

Varnost pri delu in višja sila

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) jasno določa, da je delodajalec dolžan zagotoviti varnost in zdravje delavcev pri delu. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in s potrebnimi materialnimi sredstvi.

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Poleg tega je delodajalec dolžan upoštevati tudi spreminjajoče se okoliščine ter izvajati take preventivne ukrepe ter izbirati take delovne in proizvodne metode, ki bodo zagotavljale izboljševanje stanja in višjo raven varnosti in zdravja pri delu.

28. člen ZVZD-1 določa, da mora delodajalec za opravljanje strokovnih nalog v zvezi z zagotavljanjem varnosti pri delu med svojimi delavci določiti enega ali več strokovnih delavcev.

V primerih, če delodajalec prenese strokovne naloge na področju varnosti pri delu na strokovnega delavca ali zunanjo strokovno službo, ga to še ne odvezuje odgovornosti na tem področju.

Po drugi strani ima delavec pravico in dolžnost, da je seznanjen z varnostnimi ukrepi in z ukrepi

zdravstvenega varstva ter da je usposobljen za njihovo izvajanje.

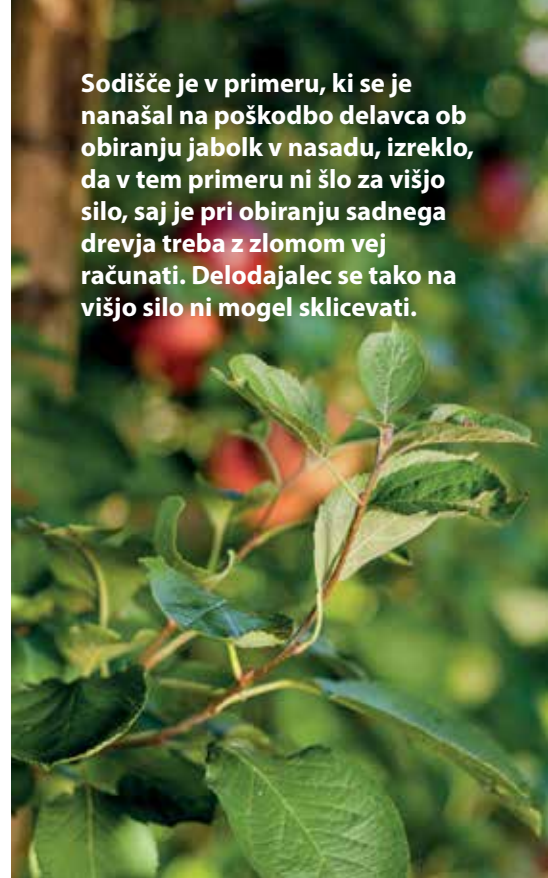
V tem smislu je zlasti dolžan pravilno uporabljati delovno opremo in druga sredstva za delo, vključno z varnostnimi napravami, pravilno uporabljati osebno varovalno opremo v skladu z njenim namenom, takoj obvestiti delodajalca ali druge delavce, ki so v izjavi o varnosti z oceno tveganja zadolženi za varnost in zdravje pri delu o vsaki pomanjkljivosti, škodljivosti, okvari ali drugem pojavu, ki bi pri delu lahko ogrozil njegovo zdravje in varnost ali zdravje in varnost drugih oseb, ter tudi sodelovati z delodajalcem in delavci, ki so v izjavi o varnosti z oceno tveganja zadolženi za varnost in zdravje pri delu, dokler se ne vzpostavijo varno delovno okolje in delovne razmere ter izvedejo ukrepi inšpekcije za delo.

Tudi obveznosti delavcev glede varnosti in zdravja pri delu **ne vplivajo na načelo odgovornosti delodajalca; njegova odgovornost je torej primarna.**

Navkljub temu se v delovni in tudi v sodni praksi pojavlja veliko primerov, ko se želijo delodajalci razbremeniti svoje odgovornosti v povezavi z varnostjo pri delu in se pri tem sklicujejo **bodisi na odgovornost strokovnih delavcev, bodisi na odgovornost delavcev ali tretjih oseb, neredko pa tudi na višjo silo.**

Višja sila (**vis maior**) je v pravnem

Sodišče je v primeru, ki se je nanašal na poškodbo delavca ob obiranju jabolk v nasadu, izreklo, da v tem primeru ni šlo za višjo silo, saj je pri obiranju sadnega drevja treba z zlomom vej računati. Delodajalec se tako na višjo silo ni mogel sklicevati.

smislu okoliščina, ki lahko predstavlja podlago za oprostitev (delodajalčeve) odgovornosti.

Tako višjo silo kot tudi nastanek škode zaradi dejanja delavca (oškodovanca) ali koga tretjega ureja 153. člen Obligacijskega zakonika (OZ-A) v povezavi z objektivno odškodninsko odgovornostjo. Določa, da je imetnik prost odgovornosti, če dokaže, da izvira škoda iz katerega vzroka, **ki je bil izven stvari in njegovega učinka ni bilo mogoče pričakovati, se mu izogniti ali ga odvrniti.**

Imetnik stvari je prost odgovornosti tudi, če dokaže, da je škoda nastala **izključno zaradi dejanja oškodovanca ali koga tretjega, ki ga ni mogel pričakovati in se njegovim posledicam ne izogniti ali jih odstraniti.**

Če je oškodovanec prispeval k nastanku škode, se lahko imetnik deloma oprosti odgovornosti. Če je k

Višja sila (vis maior) je v pravnem smislu okoliščina, ki lahko predstavlja podlago za oprostitev (delodajalčeve) odgovornosti.

poškodbe delavca zaradi padca na mokrih in spolzkih tleh v delovnih prostorih delodajalca. Slednji je trdil, da za poškodbo delavca sam ni odgovoren, ampak je odgovornost na strani delavca, ker pri svojem ravnanju (hoji po mokrih in spolzkih tleh) ni bil dovolj pazljiv.

Sodišče je to argumentacijo zavrnilo z obrazložitvijo, da je za oprostitev odgovornosti po drugem odstavku 153. člena OZ odločilno, ali je neko ravnanje za objektivno odgovorno osebo nepričakovano ali neodvrnljivo.

Krivda oškodovanca v takšnem primeru namreč ni odločilna, ampak je odločilno to, ali bi imetnik nevarne stvari **moral takšno ravnanje ob ustrezni skrbnosti pričakovati in bi se mu lahko izognil oziroma preprečil posledice.**

Ob tem je sodišče še poudarilo, da določba ZVZD-1, v skladu s katero mora delavec pri opravljanju svojega dela varovati svoje življenje in zdravje, še ne pomeni, da že s tem, ko hodi po mokrih in spolzkih tleh, ne hodi s tolikšno pazljivostjo, da ne varuje svojega življenja in zdravja, oziroma da (vsaka) hoja po mokrih tleh še ne predstavlja prispevka oškodovanca k nesreči.

Opredelitev stopnje pazljivosti, ki naj bi jo delavec kršil, je delodajalec namreč dolžan konkretizirati z opredelitvijo oblike, vrste, oziroma načina nepazljivega ravnanja, ki naj bi (so)prispevalo k nastanku škode (delodajalec je torej dolžan povsem praktično – denimo z internim aktom – razložiti, kakšna hoja po mokrih in spolzkih tleh in v katerih okoliščinah je lahko za delavca nevarna za poškodbo). ■

Kako pa je odločilo sodišče ob poškodbi zaradi mokrih tal?

nastanku škode prispeval kdo tretji, odgovarja ta zanjo oškodovancu solidarno z imetnikom stvari.

V povezavi z **višjo silo kot z ekskulpacijsko (razbremenitveno)** okoliščino na strani delodajalca bi želel poudariti, da višje sile ne predstavlja že kar vsak dogodek, ki se je zgodil po naključju, ampak mora iti za dogodek, ki je bil z vidika delodajalca **zunaj, od njega neodvisen dogodek.**

PRAVNA PRAKSA

Višje sodišče v Ljubljani je v zadevi VSL 0074034 z dne 10. 7. 2013 odločalo o morebitni delodajalčevi odgovornosti v povezavi z višjo silo, in sicer ob poškodbi delavca, ki je nastala, ko je ta v njegovem nasadu obiral jabolka.

Izreklo je, da je višja sila **naravni dogodek**, katerega bistvena značilnost je moč, ki se ji človek ne more uspešno zoperstaviti. Čeprav lomljenja vej pri obiranju sadnih dreves ni mogoče izključiti, pa gre tu vendarle za okoliščine oziroma za naravne pojave, ki so pri opravljanju te dejavnosti pričakovani in predvidljivi.

Zato v takem primeru ne gre za dogodek, ki je nastal izven stvari

same (izven drevesa) in zunaj okvira dejavnosti (obiranje sadnega drevja). Z zlomom vej je namreč treba pri obiranju sadnega drevja **računati.**

Da se dogodek lahko šteje za višjo silo, mora biti torej **zunaj stvari in zunaj okvira dejavnosti**, ki jo opravlja delodajalec, zato se ta v tem primeru ni mogel uspešno sklicevati na višjo silo.

Glede same definicije višje sile je zanimivo razlago podalo tudi Vrhovno sodišče RS v zadevi VS3004826 z dne 23. 5. 2011. V tem primeru se je delodajalec prav tako skliceval na neobstoje svoje odgovornosti v povezavi z pravili o varnosti in zdravju pri delu, a v tem primeru zaradi domnevne krivde oškodovanca (delavca). Konkretno je prišlo do

